

Akademikernes forslag til finansloven for 2018

Den 29. august 2017
Sag.nr. S-2017-480
Dok.nr. D-2017-12745
Ks/bba/sn/nj/asf/lbr/kf/yk

Dansk økonomi står stærkt aktuelt, og der er gode udsigter til en pæn fremgang i både vækst og beskæftigelse i det kommende år. Men for at fastholde de gode takter er der grund til at se på, hvor indsatsen kan forbedres med nye initiativer på finansloven for 2018 – eller ved at fortsætte eksisterende indsatser med gode resultater.

Akademikerne vil gerne pege på behovet for at investere mere i at få højtuddannede ud i virksomhederne – særligt i SMV'erne og ikke kun i landdistrikterne, men i hele landet. Det skal også sikres, at der er tilstrækkeligt med ressourcer til at sikre kvaliteten i sagsbehandlingen, når statslige institutioner flyttes. Endelig bør der sættes flere ressourcer af til forskning og uddannelse – Akademikerne efterlyser en genopretning til investeringsniveauet i 2015.

Akademikerne vil med dette indspil til finanslovsforhandlingerne gerne pege på følgende områder, hvor en særlig indsats vil gøre en stor forskel:

Akademikernes forslag til finansloven for 2018

1. Akademikerkampagnen fortsættes i perioden 2019-2021
2. Flere midler til landdistriktsvækstpilotordningen – og vækstpiloter i virksomheder over hele landet
3. Flere ressourcer til flytning af statslige arbejdspladser
4. Etablering af et etisk digitaliseringsråd
5. Fuld genopretning af forskningsbevillingerne og en ny målsætning om 1,5 pct. af BNP til offentlig forskning
6. Genopretning af uddannelsesbevillingerne
7. Pulje til belønning af universiteter, der øger deres andel af adjunkter
8. Genetablering af central pulje med midler til Proof-of-Concept

Akademikernes forslag til finansloven for 2018:

1. Akademikerkampagnen fortsættes i perioden 2019-2021

Kampagnen hviler på den aktive, opsøgende indsats rettet mod SMV-segmentet og vidensdeling om det ofte oversete jobmarked for akademikere, som findes her. Den viden rettes mod den højtuddannede dimittend-gruppe, SMV'erne og de udgående virksomhedskonsulenter. Der er stor og stigende efterspørgsel på den ekspertviden, som kampagnen har oparbejdet om akademisk opgaveløsning i SMV'erne; en viden, der stadig ikke er indlejret bredt i beskæftigelses- og erhvervssystemet. Akademikerkampagnen skaber derfor viden i systemerne og hos virksomhederne samtidig med reel jobskabelse. I perioden 2012-2013 skabte kampagnen godt 1000 nye varige jobs til knap 52.000 kr. stykket, mens der i 2016 er skabt over 1500 nye jobåbninger.

Akademikerkampagnen (officielt kaldet traineekampagnen) er finansieret i 2018, men for at kampagnen kan fortsætte og udvikle sine aktiviteter foreslås det, at der også afsættes finanslovsmidler i perioden 2019-2021. Det foreslås, at der afsættes syv mio. kr. årligt i 2019, 2020 og 2021, dvs. i alt 21 mio. kr.

Med en fortsat og udvidet finansiering kan kampagnen etablere længere partnerskaber, igangsætte indsatser til styrkelse af geografisk og faglig mobilitet samt imødegå mangel via bl.a. Akademikerbasen, som er kampagnens landsdækkende cv-database, styrke viden på det ordinære marked via samarbejde med erhvervsklyngerne samt åbne op for en ny målgruppe: kandidatstuderende. Kampagnen er også relevant efter 2018 pga. de mange dimittender, der skal tilbyde sig på det oversete jobmarked i SMV'erne de næste 3-4 år.

2. Flere midler til landdistriktsvækstpilotordningen – og vækstpiloter i virksomheder over hele landet

Ansættelse af den første akademiker giver både overskud på bundlinjen og øget beskæftigelse i virksomheden; særligt til ufaglærte. Men mange virksomheder har svært ved at finde relevant og højt kvalificeret arbejdskraft. Der er derfor fortsat brug for landdistriktsvækstpiloter til de virksomheder i SMV-segmentet, som har svært ved at navigere i udbuddet af højtuddannede kompetencer.

Dette fænomen er særligt udtalt i yder- og landkommuner, som ligger langt fra universitetsbyerne. Men det er også et kendt fænomen i brancher uden tradition for ansættelse af højtuddannede. Derfor foreslås, at der afsættes 20 mio. kr. i form af nye midler på finansloven til landdistriktsvækstpilotordningen, og at der ses på, om SMV'er inden for særlige brancher i bykommuner også bør gives mulighed for at bruge ordningen.

3. Flere ressourcer til flytning af statslige arbejdspladser

Flytningerne af de statslige institutioner er fortsat i gang. De ufinansierede udgifter på op mod 55 pct. skal tages af de ordinære budgetter på de enkelte ministerområder – dette bør der kompenseres for. Udflytningerne har herudover betydet et produktivitetstab og et kompetencetab i de statslige sagsbehandlingsenheder mv., hvilket forventelig vil medføre produktivitetstab for de berørte erhverv, bl.a. på landbrug-, energi- og miljøområdet samt skabe konflikter med EU-støttesystemer mm.

Samtidig viser det sig særdeles vanskeligt at flytte mange af de specialiserede medarbejdere. Der er sket et stort videntab i de flyttende institutioner, og der er et stort behov for kompetenceudvikling for nyansatte. Derudover har beskæftigelsesaktører forsøgt sig med konkrete indsatser med det formål at opkvalificere højtuddannede ledige til de mange vakante stillinger via værktøjer inden for det ordinære beskæftigelsessystem, men det giver ingen jobeffekt. Dette er særligt problematisk inden for opgaver med krav om højtuddannet teknisk viden (herunder også IT) eller naturfaglig viden (herunder også jordbrug), men det er også en udfordring inden for bl.a. juridisk bistand.

Endelig forstørres flytningsudfordringerne af opdelingen og flytningen af SKATs enheder, samt forventeligt yderligere kommende flytninger i 2018, som varslet i regeringsgrundlaget.

Akademikerne foreslår derfor, at finansloven for 2018 kommer til at indeholde ekstra 500 mio. kr. til flytning af statslige arbejdspladser. Pengene fordeles på en pulje på 400 mio. kr., som statslige arbejdspladser berørt af iværksatte eller kommende flytninger kan ansøge om; en 50 mio. kr. pulje til kompetenceudvikling for de nye statslige medarbejdere, samt 50 mio. kr. til at skabe øget mobilitet via opkvalificering af relevante ledige på tværs af regioner og kommuner. Der foreslås nedsat en tværgående arbejdsgruppe til udformning og udmøntning af mobilitets- og opkvalificeringspuljen bestående af relevante fagforeninger, berørte arbejdsgivere, jobcentre, universiteter og andre relevante uddannelsesinstitutioner.

4. Etablering af et etisk digitaliseringsråd

Vi står over for en grundlæggende ændring af samfundet i takt med den digitale teknologiske udvikling. Det beskrives som en industriel revolution, som vil ændre måden, vi ser og driver samfund på. Akademikerne mener, det skal være legitimt og gerne helt naturligt, at vi diskuterer de etiske aspekter af digitalisering.

Vi ser eksempler på digitaliseringsprojekter, som har tydelige fordele, men som også indebærer etiske dilemmaer. Fx ansvarsplaceringen når selvkørende biler forulykker, brugen af robotter i velfærdssystemet, systematisk indsamling, udveksling og brug af data mellem myndigheder og virksomheder. Hverken det enkelte individ eller den enkelte virksomhed kan egenrådigt tage stilling hertil. Der er behov for formelle diskussioner

og som resultat heraf formelle retningslinjer for de dilemmaer, som digitale teknologier medfører for individ og samfund.

Akademikerne foreslår derfor, at der på Finansloven afsættes 4,1 mio. kr. til etablering og drift af et råd, der varetager de etiske diskussioner om og kommer med retningslinjer vedr. dilemmaer ved brugen af digital teknologi (svarende til den årlige bevilling til Etisk Råd).

Privatlivets fred, datasikkerhed og menneskerettigheder er blot eksempler på de dimensioner, som digitale teknologier, markeder og forretningsmodeller krydser ind over, og som der mangler etiske retningslinjer for. Akademikerne mener i den henseende, at et etisk digitaliseringsråd er nødvendigt for at bevare den grundlæggende tillid til sikkerhed og beskyttelse af borgerne i samfundet.

5. Fuld genopretning af forskningsbevillingerne og en ny målsætning om 1,5 pct. af BNP til offentlig forskning

Regeringen har foreslået, at der afsættes ekstra 377 mio. kr. til forskning på finansloven for 2018, hvilket er et lille skridt fremad, men det sikrer ikke genopretningen af niveauet for forskningsmidlerne på finansloven for 2015. Og regeringen fastholder målsætningen om, at de offentlige forskningsmidler skal udgøre 1 pct. af BNP, selv om dette mål nu har været gældende i over 10 år. Det er alt for uambitiøst. Der er brug for øgede investeringer i offentlig forskning, og det er helt afgørende, at bevillingerne ikke svinger op og ned fra år til år.

Akademikerne foreslår, at niveauet for de statslige forskningsbevillinger på finansloven for 2018 bliver genoprettet, så bevillingerne som minimum kommer til at svare til bevillingerne for 2015. Desuden foreslås det, at forskningsbevillingerne øges til 1,5 pct. frem mod 2015. Endelig foreslås det, at ordningen med den treårige bevillingshorisont på finansloven fastholdes, så institutionerne kan regne med et stabilt bevillingsniveau.

6. Genopretning af uddannelsesbevillingerne

Uddannelsesinstitutionerne på ungdomsuddannelsesområdet og de videregående uddannelser har med den årlige grønthøster og senest omprioriteringsbidraget oplevet voldsomme nedskæringer over de seneste år. Denne udvikling er uholdbar. Der er brug for en genopretning af uddannelsesbevillingerne på ungdoms- og det videregående uddannelsesområde, herunder særligt universiteterne, hvor enhedsbevillingerne pr. studenterårsværk er faldet over en længere årrække.

I år bidrager forhandlingerne om et nyt bevillingssystem for de videregående uddannelser tillige med en *dark horse* for institutionernes forventede uddannelsesøkonomi, idet der i regeringens udspil lægges op til et opgør med taxametersystemet, som vi kender det i dag. Akademikerne arbejder for, at et fremtidigt bevillingssystem kommer til at understøtte universiteternes behov for en tilstrækkelig planlægningshorisont og gennemsigthed i udmøntningen af bevillingerne.

Akademikerne anbefaler, at uddannelsesbevillingerne på finansloven genoprettes som minimum til niveauet i 2015. Både omprioriteringsbidragets 2 pct.-besparelser og den velkendte "grønthøster" bør sættes i bero. Akademikerne anbefaler derudover, at taxameterløftet på humaniora og samfundsvidenskab (takst 1) gøres permanent, og at taxametrene på takst 2 og 3 tilsvarende forhøjes.

7. Pulje til belønning af universiteter, der øger deres andel af adjunkter

I de seneste 10 år har den rene forskerstilling, postdoc'en, fortrængt adjunktet som den gængse start på en universitetskarriere. Denne praksis fastholder mange yngre videnskabelige medarbejdere på postdoc-niveau i en unødigt lang uvished om deres fremtidige karriereudsigter, idet deres mulighed for et lektorat afhænger af, om de får tilbudt et pædagogikum. Indtil 2007 var adjunktet, der både er en forsker- og underviserstilling den normale start på en videnskabelig karriere. At det ikke er sådan længere fastholder en karriere- og meriteringskultur på universiteterne, hvor forskningen har forrang for undervisnings- og uddannelsesopgaven.

Med det formål at skabe øget fokus og prestige til undervisnings- og uddannelsesopgaven på universiteterne, samt at sikre bedre karrierevilkår for de yngste videnskabelige medarbejdere, foreslår Akademikerne derfor en særlig pulje med midler til at belønne de universiteter, som øger andelen af adjunkter i forhold til andelen af postdoc'ere.

8. Genetablering af central pulje med midler til Proof of Concept

Som følge af aftalen om udmøntning af globaliseringspuljen var der i en årrække frem til og med finansloven for 2012 afsat ca. 20 mio. til en central pulje til modning og dokumentation af lovende opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner (Proof of Concept). Midlerne kunne bl.a. anvendes til at frikøbe forskere fra undervisning og forskning i en periode, så de kunne koncentrere sig om at udvikle deres opfindelse.

Fra og med finansloven for 2013 blev midlerne overført til universiteterne, som herefter selv fik forpligtelsen til at finansiere sådanne aktiviteter. For at sikre, at der rent faktisk er afsat midler specifikt til Proof of Concept, som forskerne kan søge, så foreslår Akademikerne, at der med finansloven for 2018 igen oprettes en central pulje hertil. Puljen kan evt. placeres i regi af Innovationsfonden.